

Działalność Centralnego Rejestru Sprzeciwów w latach 1997-2006

Centralny Rejestr Sprzeciwów (CRS) na pobranie po śmierci komórek, tkanek i narządów działa w POLTRANSPLANCIE od dn. 1.11.1996 roku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 14.06.1996 r. Z dniem 15 grudnia 2006 roku zaczęło obowiązywać nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie sposobu prowadzenia CRS oraz sposobu ustalania istnienia wpisu w tym rejestrze z dn. 1 grudnia 2006 r. (Dz.U. 06.228.11350). Zgłoszenia sprzeciwów i rezygnacje ze złożonych wcześniej sprzeciwów są przekazywane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w celu wprowadzenia ich do zasobów ewidencji ludności. Po wprowadzeniu danych do bazy PESEL wypełniony formularz jest archiwizowany w biurze Poltransplantu. Prowadzona jest ewidencja nadchodzących z ośrodków transplantacyjnych zapytań o sprawdzenie istnienia wpisu w CRS-ie i wysyłanych odpowiedzi.

Od początku istnienia rejestru czyli od 1.11.1996 roku wpłynęło do końca 2006 roku łącznie 23917 oświadczeń o zarejestrowanie sprzeciwu lub jego cofnięcie. Do końca 2006 roku stwierdzono 23786 zarejestrowanych sprzeciwów.

W stosunku do poprzednich raportów, w 2006r. nie nastąpiły istotne zmiany w zgłaszalności zastrzeżeń do CRS-u. Największy napływ sprzeciwów miał miejsce w 1997r. – prawie 15000 wniosków. W kolejnych latach obserwowano systematyczny spadek liczby zgłaszanych sprzeciwów do 432 oświadczeń w 2001r. oraz niewielki ich wzrost do 673 oświadczeń w 2002r. W 2003 roku zarejestrowano łącznie 382 wnioski o zarejestrowanie sprzeciwu lub jego cofnięcie (8 wniosków), a w 2004 roku odpowiednio 288 i 14., w 2005 r. zarejestrowano już tylko 265 zastrzeżeń na pobranie komórek, tkanek i narządów oraz 11 wniosków o cofnięcie sprzeciwu. W 2006 roku utrzymana została dotychczasowa tendencja z 272 zarejestrowanymi zgłoszeniami sprzeciwu.

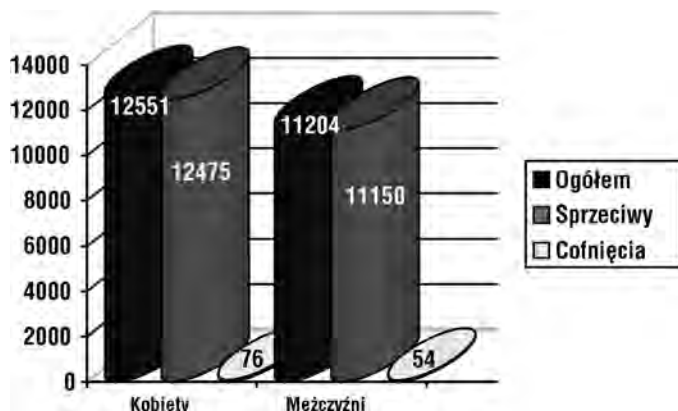
Dynamikę zgłaszania sprzeciwów przedstawia Tabela 1. (dane na dzień 31.12.2006 r.).

Tabela 1. Sprzeciwy zgłaszane w latach 1996-2006.

LATA	Liczba oświadczeń ogółem	Liczba sprzeciwów ogółem	Liczba cofnięć sprzeciwu ogółem
11-12. 1996	1693	1693	0
1997	14626	14607	19
1998	2421	2404	17
1999	1700	1683	17
2000	1112	1095	17
2001	438	432	6
2002	685	673	12
2003	382	374	8
2004	302	288	14
2005	276	265	11
2006	282	272	10
RAZEM	23917	23786	131

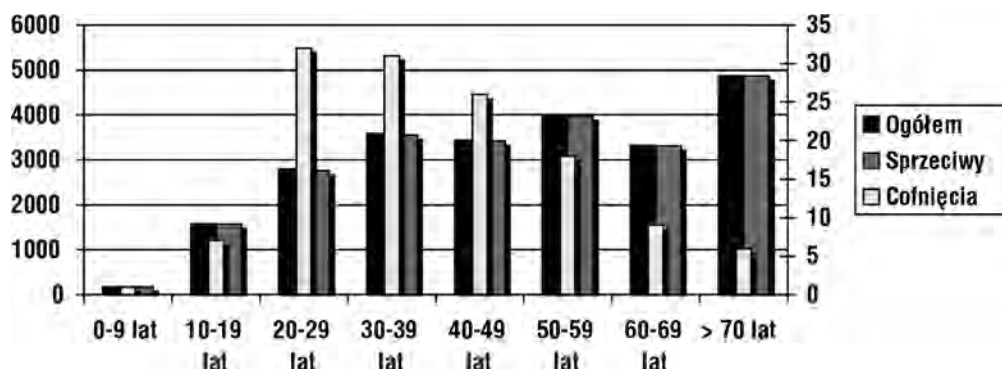
Oświadczenia własne stanowiły 85,66%, a zgłaszane przez przedstawicieli ustawowych 14,34%. Zgłoszenia zawierające wnioski o cofnięcie sprzeciwu stanowiły 3,55% ogółu oświadczeń w 2006 roku. Na przestrzeni 10 lat działania CRS więcej wniosków kierowały kobiety – 53,85%.

Tabela 2. Zgłoszenia wg podziału na płeć

Najwięcej zgłaszanych sprzeciwów, bo 13710 (57%) pochodziło od osób z grupy wiekowej 20 – 59 lat. Najmniej zgłaszanych sprzeciwów dotyczyło osób do 19 rż. – 1735 osoby z zarejestrowanym sprzeciwem, czyli 7,3%. Najwięcej wniosków o cofnięcie sprzeciwu pochodziło od osób w grupie wiekowej 20-59 lat. Szczegółowy rozkład przedstawiony jest na poniższym wykresie.

Tabela 3. Zgłoszenia wg grup wiekowych

W 2006 roku najwięcej sprzeciwów, tak jak w poprzednich latach pochodziło z województw mazowieckiego (19,24%), śląskiego (11,48%) i kujawsko-pomorskiego (8,82%). Najmniej oświadczeń sprzeciwu napłynęło z województw: świętokrzyskiego (1,25%), opolskiego (1,62%) i lubuskiego (2,49%).

Powyzsze dane statystyczne powstaly po uaktualnieniu bazy danych PESEL i CRS. Liczba oświadczeń o sprzeciwie lub cofnięciu sprzeciwu zarejestrowanych w CRS na-

liczana jest dla wszystkich zgłoszeń (aktualnych i poprzednich) na podstawie rejestracji zgłoszenia w bazie CRS. Stan ludności objętej systemem CRS wg województw w określonych grupach wiekowych i z podziałem na płeć naliczany jest na podstawie aktualnych zgłoszeń i na podstawie danych zawartych łącznie w bazach CRS i PESEL. Zestawienia statystyczne przedstawiają całkowitą bezwzględną liczbę zgłoszeń, co oznacza, że w bazie CRS figurują również osoby zmarłe. Dane statystyczne dotyczące zgłoszeń pochodzących z poszczególnych województw naliczane są wg danych zgodnych z aktualnym miejscem zamieszkania (zameldowania) a nie wg zgłoszenia pochodzącego z danego województwa. Wiek osób ujętych w bazie danych CRS naliczany jest zgodnie z danym rokiem bieżącym. Dane statystyczne przedstawiane są cyklicznie co miesiąc i przekazywane do Poltransplantu.

W 2006 roku do Poltransplantu wpłynęło 1926 zapytań o sprawdzenie istnienia zastrzeżenia złożonego przez potencjalnego dawcę w bazie CRS na pobranie narządów i tkanek. Dla porównania w 2005 roku było 1947 zapytań, czyli nieco więcej niż w 2006 roku. Kwartalny rozkład próśb o sprawdzenie zastrzeżenia w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów przedstawia poniższa tabela:

Kwartał 2006 roku	Liczba zapytań o sprawdzenie w CRS
I	496
II	436
III	485
IV	509
Razem	1926

Tak jak w poprzednich latach przeważały zapytania z Banków Tkanek.

W 2006 roku zostało znowelizowane Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 1 października 1996 r. w sprawie centralnego rejestru zgłoszonych sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów, sposobu rejestracji sprzeciwów oraz sposobu ustalania istnienia sprzeciwu w formie oświadczeń. Nowe rozporządzenie zostało wydane 1 grudnia 2006 r. (Dz.U.06.228.11350) i weszło w życie z dniem 15 grudnia 2006 roku zawiera kilka nowych aspektów. Poniżej zostaną one omówione kolejno.

§ 2, pkt. 3:

„Potwierdzeniem dokonania wpisu sprzeciwu w centralnym rejestrze sprzeciwów jest zawiadomienie o wpisie sprzeciwu, sporządzone w formie wydruku komputerowego, potwierdzonego podpisem dyrektora Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego do Spraw Transplantacji „Poltransplant”, zwanego dalej „Poltransplantem”.

Do 15 grudnia 2006 wystarczyło jedynie potwierdzenie wpisu do rejestru sprzeciwów wysłane listem poleconym. Obecnie Minister Zdrowia rozporządził, aby każde było opatrzone podpisem Dyrektora Poltransplant-u.

§ 3 w całości:

1. O istnieniu wpisu sprzeciwu małoletniego zawiadamia się osobę, której wpis dotyczy, po osiągnięciu przez nią pełnoletniości, informując jednocześnie o możliwości cofnięcia sprzeciwu w formie, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy, oraz o skutku, o którym mowa w ust. 4.
2. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, przesyła się w formie wydruku komputerowego potwierdzonego podpisem dyrektora Poltransplantu, przesyłką pocztową za potwierdzeniem odbioru.
3. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, przesyła się również do małoletniego który ukończył szesnaście lat.
4. Brak odpowiedzi na zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni stanowi potwierdzenie sprzeciwu.
5. Zmian wpisów w centralnym rejestrze sprzeciwów dotyczących małoletniego, o którym mowa w ust. 1 i 3, dokonuje się niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia o wykreślenie wpisu.

Ustala się konieczność identyfikacji osób, które ukończyły 16 i 18 lat, a opiekunowie prawni złożyli zastrzeżenie w CRS w ich imieniu. Ze względu na to, że osoby kończące 16 i 18 rok życia mogą już same podejmować decyzje, Minister Zdrowia uznał za konieczne poinformowanie tych osób o istnieniu zastrzeżenia złożonego w ich imieniu i podjęciu własnej decyzji dotyczącej zgody lub sprzeciwu na pobranie komórek, tkanek i narządów po ich śmierci niezależnie od woli rodziców.

§ 5, pkt. 2

Formularz zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, znajduje się na stronie internetowej Poltransplantu lub w zakładach opieki zdrowotnej.

Ze względu na coraz większą informatyzację oraz łatwiejszy dostęp do internetu, Minister Zdrowia dołączył również możliwość pobierania druków zgłoszenia o zarejestrowaniu lub cofnięciu sprzeciwu ze strony internetowej Poltransplantu.

§ 6 w całości:

1. Istnienie wpisu sprzeciwu w centralnym rejestrze sprzeciwów lekarz zamierzający dokonać pobrania lub osoba przez niego upoważniona ustala telefonicznie, faksem lub pocztą elektroniczną.
2. Osoba, o której mowa w ust. 1, potwierdza istnienie wpisu sprzeciwu w centralnym rejestrze sprzeciwów poprzez wysłanie do Poltransplantu przesyłką poleconą, pytania zawierającego dane wymienione w art. 7 ust. 3 lub ust. 4 ustawy oraz następujące dane osoby wymienionej w art. 7 ust. 6 ustawy:
 - 1) imię i nazwisko;
 - 2) numer i seria dowodu tożsamości;
 - 3) numer PESEL;
 - 4) adres podmiotu, w którym jest zatrudniona ta osoba.

3. *Odpowiedź na pytanie, o którym mowa w ust. 1, potwierdza się niezwłocznie zawiadomieniem o istnieniu lub braku wpisu sprzeciwu w centralnym rejestrze sprzeciwów.*
4. *Odpowiedź na pytanie, o którym mowa w ust. 2, przesyła się w formie wydruku komputerowego potwierdzonego podpisem dyrektora Poltransplantu przesyłką poleconą.*

Nowy przepis znajduje się w nowelizacji rozporządzenia. Do tej pory sprawdzenie w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów odbywało się głównie drogą telefoniczną, a następnie wysłaniem przez koordynatora Poltransplantu faksu wydruku komputerowego z bazy danych PESEL z potwierdzeniem braku lub istnienia zastrzeżenia w Rejestrze. Z tego względu na stronie internetowej Poltransplantu został umieszczony list otwarty do wszystkich ośrodków współpracujących od Dyrektora Poltransplantu, informujący o nowych zasadach funkcjonowania Centralnego Rejestru Sprzeciwów i zasadach sprawdzenia zastrzeżenia na pobranie komórek, tkanek i narządów. Ten sam list został rozesłany również pocztą konwencjonalną do kierowników wszystkich ośrodków. Od 1 stycznia 2007 roku wszystkie wydruki z Centralnego Rejestru Sprzeciwów podpisane przez Dyrektora Poltransplantu wysyłane są do ośrodków zgłaszających pocztą poleconą.

Agnieszka Krawczyk, Joanna Marcinkowska